

Brześć Kujawski ^[1]

Wysłane przez admin w ndz., 2016-04-10 22:40

Opis:

Miasto położone na południowy zachód od Włocławka. Pierwotnie gród znajdował się na terenie wsi Stary Brześć, położonej na północ od dzisiejszego miasta. W 1236 r. stał się siedzibą księstwa kujawskiego. Po przeniesieniu na obecne miejsce, nieco w górę rzeki Zgłowiączki, Brześć uzyskał prawa miejskie z rąk Kazimierza I Kujawskiego około 1250 r. na wzór Inowrocławia. W miejscowości urodzili się książę Leszek Czarny i prawdopodobnie król Władysław I Łokietek. W 1294 r. w mieście powstała komandoria Zakonu Krzyżowników z czerwoną gwiazdą, powiązana z wrocławską komandorią świętego Macieja. W 1300 r. Brześć zdobył Wacław II Czeski, który zajmował go do 1306 r. Krzyżacy kilkakrotnie próbowali opanować miasto, co udało im się dopiero w 1332 r.; obwarowali je na nowo i przenieśli zamek ze Starego Brześcia. W 1343 r. podjęto decyzję o zwrocie jej Polsce, ale rycerze zakonnicy zajmowali je jeszcze przez trzy lata. Od 1346 r. Brześć stał się siedzibą województwa brzesko-kujawskiego. W XV wieku pełnił funkcję jednego z ważniejszych miast Kujaw, w którym, od pobytu króla Kazimierza IV Jagiellończyka, zwoływano sejmiki dla województw kujawskich, przeniesione potem do Radziejowa. Do połowy XVII wieku miejscowość była ważnym na wschodzie Kujaw ośrodkiem handlowym, a jej pozycję umocniło potwierdzenie przywilejów miejskich w 1596 r. Po okupacji szwedzkiej w latach 1655-1657 nie odzyskał dawnego znaczenia, nękany przez zarazy, wojny i pożary.

W 1793 r. Brześć Kujawski wszedł w skład Prus, by po roku na krótko wrócić do Polski dzięki insurekcji kościuszkowskiej. Kolejny powiew wolności przyniosło Księstwo Warszawskie, po upadku którego miasto przyłączono do Królestwa Kongresowego. W latach 1815-1836 miejscowość była siedzibą powiatu. Wiek XIX przyniósł powolny rozwój miasteczka, spotęgowany powstaniem w 1894 r. cukrowni; budowa w 1908 r. sieci kolejki wąskotorowej obsługującej te zakłady przyczyniła się do ożywienia gospodarczego rosyjskiej części Kujaw.

W południowo-wschodniej części miasta stoi gotycki kościół pod wezwaniem świętego Stanisława Biskupa, wzniesiony niedługo po 1332 r. W dobie baroku kilka razy odbudowywano go, zmieniając częściowo cechy stylowe; w 1812 r. funkcjonował jako skład dla wojsk francuskich. W 1908 r. uległ gruntownej regotytyzacji według projektu architekta Tomasza Pajzderskiego z inicjatywy miejscowego proboszcza Stanisława Kulińskiego. Z tego powodu szczyty, kaplice, filary międzynawowe i sklepienia noszą cechy neogotyckie. Wnętrze posiada wystrój neogotycko-modernistyczny z elementami z XVIII i XIX wieku i późnogotycką płaskorzeźbą, przedstawiającą Pokłon Trzech Króli z około 1520 r., znajdującą się ongiś w części środkowej trójskrzydłowego ołtarza głównego. Wysokiej klasy dzieło wykonał zapewne toruński warsztat mistrza tryptyku świętego Wolfganga. Obecny ołtarz główny, neogotycki w formie tryptyku, przedstawia sceny z życia patrona parafii. Świątynię otacza neogotycki mur z kapliczką z początku XX wieku.

Kolejnym sakralnym zabytkiem miasteczka jest zespół poklasztorny braci dominikanów. Zakonników sprowadzono w drugiej połowie XIII wieku, możliwe, że zgodnie z datą podaną przez Długosza w 1264

r. W 1863 r. nastąpiła kasata zakonu; budynki klasztoru zniszczył pożar w 1922 r., a jego odbudowa trwała aż sześć lat. Gotycko-neobarokowy kościół pod wezwaniem świętego Michała Archanioła posiada skromny wystrój neogotycki z przełomu XIX i XX wieku, z dwoma obrazami z XVII i XVIII wieku. W dobudowanej w XVII wieku kaplicy znajduje się późnobarokowy ołtarz z XVIII wieku. Z dawnego trójskrzydłowego klasztoru z XVI wieku zachowało się tylko skrzydło wschodnie, pozbawione w wyniku przebudowy cech stylowych.

Ciekawym i reprezentacyjnym zabytkiem Brześcia jest klasycystyczny ratusz z 1824 r., zaprojektowany przez Henryka Marconiego, który stoi w rynku na miejscu poprzedniego, gotyckiego. Budynek posiada okazały portyk w wielkim porządku z kolumnami w stylu rzymsko-jońskim. W mieście znajdują się też resztki gotyckiego zamku, włączone częściowo w obręb zabudowań szkoły z połowy XIX wieku. Zachowały się też pozostałości murów miejskich z lat dwudziestych i trzydziestych XIV wieku; największy fragment odnajdziemy przy zespole poklasztornym, inne pozostałości wtopione są w domy mieszkalne. Zabudowania miejskie powstały w XVIII i XIX wieku i reprezentują przeważnie późny barok i klasycyzm.

Współrzędne geograficzne:

adres strony: <https://kujawsko-pomorskie.travel/pl/brzesc-kujawski>

Odnośniki

[1] <https://kujawsko-pomorskie.travel/pl/brzesc-kujawski>